

PROVES D'ACCÉS A LA UNIVERSITAT

PRUEBAS DE ACCESO A LA UNIVERSIDAD

CONVOCATÒRIA: JULIOL 2018

CONVOCATORIA: JULIO 2018

Assignatura: GEOGRAFIA

Asignatura: GEOGRAFÍA

CRITERIS DE CORRECCIÓ / CRITERIOS DE CORRECCIÓN

EXERCICI 1

Qüestió 1 (2,5 punts)

L'estudiant ha d'identificar les morfoestructures, que són les següents:

- 1) Serralada Bètica
- 2) Sierra Morena
- 3) Monts de Toledo
- 4) Sistema Central
- 5) Serralada Cantàbrica
- 6) Submeseta nord
- 7) Sistema Central
- 8) Monts de Toledo
- 9) Pirineus
- 10) Sistema Ibèric

Cada encert suma 0,25 punts. Cada error resta 0,2 punts. Valor màxim de la pregunta 2,5 punts. Valor mínim: 0 punts.

Qüestió 2 (2 punts).

L'estudiant ha d'identificar els rius i assenyalar el vessant en què desemboquen. Per tant la resposta ha de ser:

- a) Riu Guadalquivir. Vessant atlàntic.
- b) Riu Guadiana. Vessant atlàntic.
- c) Riu Tajo. Vessant atlàntic.
- d) Riu Duero. Vessant atlàntic.
- e) Riu Tajo. Vessant atlàntic.
- f) Riu Guadiana. Vessant atlàntic.
- g) Riu Ebre. Vessant mediterrani.
- h) Riu Xúquer. Vessant mediterrani.

Cada encert suma 0,25 punts. Cada error resta 0,2 punts. Valor màxim de la pregunta: 2,0 punts. Valor mínim: 0 punts.

Qüestió 3 (3 punts)

L'estudiant ha d'assenyalar que el relleu i la topografia determinen l'organització de les conques i els vessants hidrogràfics; que és la disposició del relleu el que provoca que els rius que fan cap a l'Atlàntic siguin més llargs i reben aigües de conques més grans. El fet de ser molt més llargs fa que, habitualment, presenten pendents

menors. Per contra, als vessants cantàbrics o mediterranis, els relleus que estableixen la capçalera de les conques més prop de la costa expliquen que s'hi troben rius més curts i pendents més elevats (una explicació adequada d'aquesta circumstància es valora fins amb 1 punt).

A més, l'estudiant ha d'exposar que l'existència de conques més llargues porta associat un major cabal al tram final, atès que s'hi rep un volum més gran d'aigua precipitada. Per contra, els processos erosius són menys marcats en els rius que fan cap a l'Atlàntic que no en aquells que moren a les mars Cantàbrica i Mediterrània, ja que els primers tenen pendents menors (una explicació adequada d'aquesta circumstància es valora fins a amb 1 punt).

L'estudiant ha d'argumentar que, a més del relleu, per a explicar el cabal i la capacitat erosiva cal tenir en consideració les condicions climàtiques. Les zones amb major pluviositat (el nord peninsular, les grans alineacions muntanyenques) provoquen que hi haja un cabal major; això, però, no augmenta necessàriament l'erosió, atès que també facilita l'existència d'una major coberta vegetal, la qual cosa minimitza els processos erosius. Per tant, els rius del vessant nord són molt cabalosos, però tenen una capacitat erosiva menor del que es podria imaginar. Al vessant mediterrani els rius reben una aportació pluviomètrica menor, però hi són habituals les precipitacions molt intenses que provoquen fortes crescudes; aquestes, unides a l'escassa coberta vegetal i al fort pendent provocat per la proximitat dels relleus de capçalera a la costa, expliquen l'existència de processos erosius molt actius. Una explicació adequada d'aquesta circumstància es valora fins amb 1 punt. Valor màxim: 3 punts; valor mínim: 0.

Qüestió 4 (2,5 punts)

L'estudiant ha d'assenyalar que és a la part oriental i meridional de la península Ibèrica on es produeix un major dèficit hídric, molt especialment al sector sud-oriental (sud del territori valencià, Múrcia, Almeria i, en menor mesura, a la resta de les costes mediterrànies andaluses). Aquesta explicació es valoraria fins amb 0,75 punts. Les causes naturals d'aquest fet són d'origen climàtic; és a dir, una aportació pluviomètrica bastant baixa i normalment repartida de forma irregular al llarg de l'any i de diferents anys, que se suma a unes temperatures relativament altes, la qual cosa implica una major necessitat hídrica per a mantenir la humitat dels sòls. Aquesta explicació valdria fins a 1 punt. A més, es tracta de zones amb una forta demanda hídrica per l'existència de cultius amb necessitats de reg, a més d'una forta ocupació residencial (urbana i turística) que també comporta una demanda hídrica elevada. Aquesta explicació es valoraria fins amb 0,75 punts.

PROVES D'ACCÉS A LA UNIVERSITAT

PRUEBAS DE ACCESO A LA UNIVERSIDAD

CONVOCATÒRIA: JULIOL 2018	CONVOCATORIA: JULIO 2018
Assignatura: GEOGRAFIA	Asignatura: GEOGRAFÍA

CRITERIS DE CORRECCIÓ / CRITERIOS DE CORRECCIÓN

EJERCICIO 1

Cuestión 1 (2,5 puntos).

El alumno ha de identificar las morfoestructuras que son las siguientes:

- 1) Cordillera Bética
- 2) Sierra Morena
- 3) Montes de Toledo
- 4) Sistema Central
- 5) Cordillera Cantábrica
- 6) Submeseta norte
- 7) Sistema Central
- 8) Montes de Toledo
- 9) Pirineos
- 10) Sistema Ibérico

Cada acierto suma 0,25 puntos. Cada error resta 0,2 puntos. Valor máximo de la pregunta 2,5 puntos. Valor mínimo: 0 puntos.

Cuestión 2 (2 puntos).

El alumno ha de identificar los ríos y señalar la vertiente a la que desembocan. Por tanto la respuesta ha de ser:

- a) Río Guadalquivir. Vertiente atlántica.
- b) Río Guadiana. Vertiente atlántica.
- c) Río Tajo. Vertiente atlántica.
- d) Río Duero. Vertiente atlántica.
- e) Río Tajo. Vertiente atlántica.
- f) Río Guadiana. Vertiente atlántica.
- g) Río Ebro. Vertiente mediterránea.
- h) Río Júcar. Vertiente mediterránea.

Cada acierto suma 0,25 puntos. Cada error resta 0,2 puntos. Valor máximo de la pregunta 2 puntos. Valor mínimo: 0 puntos.

Cuestión 3 (3 puntos)..

El alumno ha de señalar que el relieve y la topografía determinan la organización de las cuencas y vertientes hidrográficas. Que es la disposición del relieve la que provoca que los ríos que vierten hacia el Atlántico sean más largos y reciban aguas de cuencas más grandes. El hecho de ser mucho más largos hace que, habitualmente, presenten menores pendientes. Por el contrario, en las vertientes cantábricas o mediterráneas, los relieves que

establecen la cabecera de las cuencas más cerca de la costa explican que los ríos sean más cortos y con pendientes más elevadas (una explicación adecuada de esta circunstancia se valorará hasta con 1 punto).

A su vez, el alumno ha de exponer que la existencia de cuencas más largas lleva asociado un mayor caudal en su parte final, dado que recibe mayor volumen de agua precipitada. Por el contrario, al tener menores pendientes, los procesos erosivos son menos marcados en los ríos que vierten al Atlántico que en aquellos que lo hacen al Cantábrico y Mediterráneo (una explicación adecuada de esta circunstancia se valorará hasta con 1 punto).

Ha de argumentar que, además del relieve, para explicar el caudal y la capacidad erosiva se han de tener en consideración las condiciones climáticas. Las zonas con mayor pluviosidad (norte peninsular, grandes alineaciones montañosas) provocarán la existencia de mayor caudal, sin embargo no aumentará necesariamente la erosión dado que también facilitará la existencia de una mayor cubierta vegetal, lo que minimiza los procesos erosivos. Por tanto, los ríos de la vertiente norte son muy caudalosos, pero su capacidad erosiva es menor de la que podría pensarse. En la vertiente mediterránea los ríos reciben un menor aporte pluviométrico pero son habituales las precipitaciones muy intensas que provocan fuertes crecidas que, unidas a la escasa cubierta vegetal y a la fuerte pendiente provocada por la cercanía de los relieves de cabecera a la costa, explican la existencia de procesos erosivos muy activos. Una explicación adecuada de esta circunstancia se valorará hasta con 1 punto. Valor máximo 3 puntos, valor mínimo 0.

Cuestión 4 (2,5 puntos)..

El alumno ha de señalar que es en la parte oriental y meridional de la Península Ibérica en la que se produce un mayor déficit hídrico, muy especialmente en el sector suroriental (sur del territorio valenciano, Murcia, Almería y, en menor medida, el resto de las costas mediterráneas andaluzas). Esta explicación se valoraría con hasta 0,75 puntos. Las causas naturales son de origen climático, es decir un aporte pluviométrico bastante bajo y normalmente irregularmente repartido a lo largo del año y de distintos años que se suma a unas temperaturas relativamente altas lo que implica una mayor necesidad hídrica para mantener la humedad en los suelos. Esta explicación valdría hasta 1 puntos. Además, se trata de zonas con una fuerte demanda hídrica por la existencia de cultivos con necesidades de riego, una fuerte ocupación residencial (urbana y turística) que también lleva parejo una elevada demanda hídrica. Esta explicación se valoraría con hasta 0,75 puntos.

PROVES D'ACCÉS A LA UNIVERSITAT

PRUEBAS DE ACCESO A LA UNIVERSIDAD

CONVOCATÒRIA: JULIOL 2018	CONVOCATORIA: JULIO 2018
Assignatura: GEOGRAFIA	Asignatura: GEOGRAFÍA

CRITERIS DE CORRECCIÓ / CRITERIOS DE CORRECCIÓN

EXERCICI 2

Qüestió 1a (2,5 punts)

Per a calcular la taxa de creixement vegetatiu, n'hi ha prou amb restar la taxa de mortalitat a la de natalitat en cadascun dels anys. Si és correcta, es valora amb 0,75 punts. A continuació, s'ha de fer un gràfic lineal, com indica la pregunta, amb tres línies correctament diferenciades i representades, corresponents als valors de les taxes de natalitat, mortalitat i creixement vegetatiu (1 punt); cal valorar la claredat, la netedat i la distribució equilibrada. Així mateix, cal incloure-hi el títol, la llegenda i la font (0,75 punts).

Qüestió 2a (2,5 punts)

Amb les dades del quadre estadístic, es valora el ràpid descens produït en la natalitat espanyola en l'últim quart del segle XX, a causa de la reducció de la grandària de la família, i les raons que el van fer possible (treball femení generalitzat, noves mentalitats, accés als mitjans anticonceptius, societat urbanitzada, educació generalitzada...), i el manteniment de xifres de baixíssima natalitat durant les últimes dècades malgrat la fortíssima immigració d'adults joves viscuda els anys del canvi de segle, a causa del retard en l'edat dels embarassos i emparellaments o de noves formes de convivència (1,5 punts). Quant a la distribució territorial, cal destacar la baixíssima natalitat de moltes províncies del quadrant nord-oest peninsular, que són les grans afectades per un èxode rural que va generar un fort envelliment, mentre que al pol oposat es troben algunes de les províncies més dinàmiques, que en alguns casos han rebut una forta immigració els últims anys (1 punt). Els exemples raonats de diferents situacions o l'explicació fonamentada d'altres factors podrien compensar possibles deficiències.

Qüestió 3a (2,5 punts)

Com es pot observar en l'evolució paradoxalment divergent de l'esperança de vida i de la taxa de mortalitat, la taxa de mortalitat augmenta a Espanya a causa sobretot de l'envelliment creixent de la població, pel pes cada vegada més gran de la població anciana, que afronta majors probabilitats de mort, encara que amb matisos territorials (1,25 punts). L'increment de l'esperança de vida s'associa a la reculada de la mortalitat infantil, a les millores higièniques, a la millor alimentació, a la millora sanitària i educativa, a hàbits de vida saludables... sempre amb una major longevitat en les dones (1,25 punts). Si s'aporten altres raons o informacions, com ara les diferències entre les àrees més envellides (les de l'èxode rural) i les més dinàmiques (grans ciutats, zones de forta immigració estrangera en edat laboral) o el canvi en les causes de la mort, per exemple, es poden compensar mancances en els aspectes anteriors. La claredat expositiva i la solidesa argumental s'han de tenir en compte.

Qüestió 4a (2,5 punts)

Entre els reptes i problemes, s'han de considerar les conseqüències socioeconòmiques de l'envelliment creixent (repercussió en les pensions, reculada de la població, major despesa assistencial i mèdica, estructura demogràfica...) (1 punt). Així mateix, cal reflexionar sobre les conseqüències de la baixa natalitat del país (taxa de reemplaçament, reducció de la població, envelliment, creixement natural negatiu, necessitat d'immigrants...) (1 punt). A més, altres factors com ara les migracions i l'impacte que tenen sobre l'ocupació, o la natalitat, o qualsevol altre –treball femení, població rural...– poden suposar els 0,5 punts restants. El caràcter obert de la pregunta obliga a considerar l'estructura de la resposta, la fonamentació de les afirmacions, els exemples concrets o qualsevol altra informació que permeti compensar mancances en algun dels apartats que s'han de valorar.

PROVES D'ACCÉS A LA UNIVERSITAT

PRUEBAS DE ACCESO A LA UNIVERSIDAD

CONVOCATÒRIA: JULIOL 2018	CONVOCATORIA: JULIO 2018
Assignatura: GEOGRAFIA	Asignatura: GEOGRAFÍA

CRITERIS DE CORRECCIÓ / CRITERIOS DE CORRECCIÓN

EJERCICIO 2

Cuestión 1ª (2,5 puntos)

Para calcular la tasa de crecimiento vegetativo, basta con restar la tasa de mortalidad a la de natalidad en cada uno de los años. Si es correcta se valorará con 0,75 puntos. A continuación, se deberá realizar un gráfico lineal, tal como indica la pregunta, con tres líneas correctamente diferenciadas y representadas, correspondientes a los valores de las tasas de natalidad, mortalidad y crecimiento vegetativo (1 punto), valorándose la claridad, limpieza y distribución equilibrada. Asimismo, deberá incluir título, leyenda y fuente (0,75 puntos).

Cuestión 2ª (2,5 puntos)

Con los datos del cuadro estadístico, se valorará el rápido descenso producido en la natalidad española en el último cuarto del siglo XX, debido a la reducción del tamaño de la familia y a las razones que lo hicieron posible (trabajo femenino generalizado, nuevas mentalidades, acceso a los medios anticonceptivos, sociedad urbanizada, educación generalizada...) y el mantenimiento de cifras de bajísima natalidad en las últimas décadas pese a la fortísima inmigración de adultos jóvenes vivida en los años del cambio de siglo, debido al retraso en la edad de embarazos y emparejamientos o a nuevas formas de convivencia (1,5 puntos). En cuanto a la distribución territorial deberá destacarse la bajísima natalidad de muchas provincias del cuadrante noroeste peninsular, grandes afectadas por un éxodo rural que generó un fuerte envejecimiento, mientras en el polo opuesto están algunas de las provincias más dinámicas, que en algunos casos han recibido una fuerte inmigración en los últimos años (1 punto). Los ejemplos razonados de distintas situaciones o la explicación fundamentada de otros factores podrían compensar posibles deficiencias.

Cuestión 3ª (2,5 puntos)

Como puede observarse de la evolución paradójicamente divergente de la esperanza de vida y de la tasa de mortalidad, la tasa de mortalidad aumenta en España debido sobre todo al creciente envejecimiento de la población, dado el peso cada vez mayor de la población anciana, que afronta mayores probabilidades de muerte, aunque con matices territoriales (1,25 puntos). El incremento de la esperanza de vida está asociado al retroceso de la mortalidad infantil, a las mejoras higiénicas, a la mejor alimentación, a la mejora sanitaria y educativa, a hábitos de vida saludable... siempre con una mayor longevidad en las mujeres (1,25 puntos). Si se aportan otras razones o informaciones, como las diferencias entre las áreas más envejecidas (las del éxodo rural) y las más dinámicas

(grandes ciudades, zonas de fuerte inmigración extranjera en edad laboral) o el cambio en las causas de la muerte, por ejemplo, se podrán compensar carencias en los aspectos anteriores. La claridad expositiva y la solidez argumental deberán ser consideradas.

Cuestión 4ª (2,5 puntos)

Entre los retos y problemas deberán ser consideradas las consecuencias socioeconómicas del creciente envejecimiento (repercusión en las pensiones, retroceso de la población, mayor gasto asistencial y médico, estructura demográfica...) (1 punto). Asimismo, deberá reflexionar sobre las consecuencias de la baja natalidad del país (tasa de reemplazo, reducción de la población, envejecimiento, crecimiento natural negativo, necesidad de inmigrantes...) (1 punto). Además, otros factores como las migraciones y su impacto sobre el empleo, la natalidad o cualquier otro -trabajo femenino, población rural...- supondrán los restantes 0,5 puntos. El carácter abierto de la pregunta obliga a considerar la estructura de la respuesta, la fundamentación de las afirmaciones, los ejemplos concretos o cualquier otra información que permita compensar carencias en alguno de los apartados a valorar.